

□□□□□□□□□□□□

25 ANI DE ISTORIE RECENTĂ

□□ I. CONSTATĂRILE PRINCIPALE REȚINUTE PENTRU ROMÂNIA

În data de 7.03.2018, Comisia Europeană a lansat rapoartele de țară din 2018 și Comunicarea *“Semestrul european 2018: evaluarea progreselor înregistrate în ceea ce privește reformele structurale, prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice, precum și rezultatele bilanțurilor aprofundate efectuate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1176/2011”*.

Constatări principale cuprinse în ***Raportul de țară din 2018 privind România*** sunt următoarele:

- **În lipsa unor reforme structurale și a consolidării fiscal-bugetare, creșterea economică dinamică înregistrată de România riscă să creeze cadrul unei „aterizări forțate”.** Actuala relansare economică a fost generată în principal de consum, iar investițiile s-au menținut la un nivel modest.

-

- Rezultatele unora dintre reformele structurale au fost anulate în 2017, în timp ce **alte astfel de reforme au stagnat**

- Creșterea PIB-ului real s-a accelerat în 2017, atingând cea mai ridicată valoare de după criză, **pe fondul consumului privat aflat în plină expansiune**, acesta fiind **stimulat de creșterile salariale** din sectorul public și din cel privat și de reducerile de impozite indirecte. Se preconizează o încetinire a creșterii, însă aceasta se va menține peste valoarea potențială. În pofida unor cote de piață ale exporturilor mai mari, creșterea importurilor a depășit-o pe cea a exporturilor, mărindu-se astfel deficitul de cont curent.

Inflația a ajuns la o valoare pozitivă în 2017 și se estimează că aceasta se va accentua.

- **Piața forței de muncă a devenit mai rigidă odată cu creșterea economică puternică.** Remunerarea salariaților este scăzută față de media UE, dar creșterea puternică a salariilor în anul 2017, susținută și de majorarea cu 16 % a salariului minim și de majorările salariale din sectorul public, **riscă să exercite presiuni asupra competitivității și inflației** dacă nu va fi însoțită de măsuri corespunzătoare de impulsioneare a productivității.

- Din cauza reducerilor fiscale, a creșterii salariilor din sectorul public și a creșterii pensiilor, **deficitul public se află pe o traiectorie ascendentă.**

- România a realizat **progrese limitate în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor din 2017** care i-au fost adresate. Nu s-au înregistrat progrese cu privire la asigurarea punerii în aplicare a cadrului fiscal-bugetar național și s-au realizat progrese limitate în ceea ce privește consolidarea conformării fiscale și îmbunătățirea colectării impozitelor. În schimb, s-au înregistrat unele progrese în privința combaterii muncii nedeclarate și progrese limitate în legătură cu consolidarea măsurilor specifice de activare a forței de muncă. **Nu au existat progrese în**

ceea ce privește modul de stabilire a salariului minim

și egalizarea vârstei de pensionare pentru bărbați și femei. S-au realizat progrese limitate privind îmbunătățirea accesului la un învățământ general de calitate. În cadrul sistemului de sănătate, s-au înregistrat progrese limitate în privința trecerii la îngrijirea medicală ambulatorie și unele progrese privind reducerea plăților informale. Au existat

progrese limitate

în ceea ce privește adoptarea legislației menite să asigure un

corp al funcționarilor publici profesionist și independent și în ceea ce privește prioritizarea investițiilor publice

. În fine, s-au realizat unele progrese privind punerea în aplicare a strategiei naționale în domeniul achizițiilor publice, dar sustenabilitatea măsurilor și caracterul ireversibil al reformelor ar trebui să facă în continuare obiectul unei monitorizări.

- România se confruntă cu **provocări în ceea ce privește mai mulți indicatori din tabloul de bord social pe care se bazează Pilonul european al drepturilor sociale.**

- **Oferta de forță de muncă și de competențe nu ține pasul cu nevoile în continuă schimbare ale economiei.** Lipsa de personal calificat și necorelările în materie de competențe au un efect negativ asupra competitivității și a convergenței.

- **Sărăcia s-a extins, iar inegalitatea veniturilor se menține la un nivel ridicat.**
- **Nu au fost obținute rezultate concrete privind reformele administrației publice, iar mediul de afaceri prezintă puncte slabe.** Procesul de consultare publică, planificarea strategică și bugetară, precum și utilizarea evaluărilor impactului normativ se mențin la un nivel redus, limitând elaborarea politicilor pe baza unor date concrete. Procedurile administrative împovărătoare pentru firme, progresele lente în ceea ce privește furnizarea soluțiilor de e-guvernare, complexitatea procedurilor de insolvență și modificările frecvente în materie de reglementare, cu o utilizare limitată a procedurilor de evaluare a impactului și de consultare afectează mediul de afaceri.
- Rezultatele slabe ale sistemului de învățământ **reduc perspectivele de creștere** pe termen lung.

- **Rezultatele înregistrate în domeniul cercetării și inovării rămân modeste.** În ciuda unei infrastructuri informatice solide și a dezvoltării rapide a sectorului TIC, România continuă să obțină un **punctaj scăzut la toți indicatorii Tabloului de bord european** privind inovarea și nu există semne de îmbunătățire a rezultatelor. Gradul de digitalizare atât al sectorului public, cât și al celui privat rămâne foarte scăzut.

- **Cheltuielile publice ridicate nu sunt reflectate în infrastructura României.** În pofida ratelor relativ ridicate de investiții publice, **infrastructura pusă la dispoziție este limitată, calitatea percepută a infrastructurii fiind printre cele mai scăzute din UE**. Starea generală și fiabilitatea infrastructurii rutiere și feroviare rămân insuficiente, iar reforma sectorului transporturilor avansează într-un ritm foarte lent. Infrastructura din domeniile apei, deșeurilor și energiei rămâne deficitară. Eficiența întreprinderilor de stat nu se îmbunătățește, iar cadrul de guvernare corporativă este fragilizat.
Investițiile publice prezintă o eficiență scăzută, în special în ceea ce privește pregătirea proiectelor, stabilirea priorităților și achizițiile publice.
Firmele consideră investițiile în infrastructură o prioritate majoră pentru cheltuielile publice.

- România **nu a ajuns încă la un dialog social matur**, iar provocările persistă în domeniul protecției sociale și incluziunii. **Majorările salariului minim sunt stabilite în mod discreționar**, iar **participarea partenerilor sociali în procesul de elaborare a politicilor este foarte limitată**, neexistând un proces substanțial de implicare și cooperare.

- **Ireversibilitatea progreselor realizate în lupta împotriva corupției a fost recent periclitată.** Rezultatele bune obținute în continuare de instituțiile judiciare în lupta împotriva corupției au fost în mare parte puse sub semnul întrebării de evenimentele care au

avut loc anul trecut. Există riscul ca prin reformele în curs ale legilor justiției să fie **afectată negativ independența sistemului judiciar și să fie anulate progresele realizate în ultimii 10 ani**

. În plus, instituțiile judiciare și cadrul juridic pentru combaterea infracțiunilor de corupție continuă să fie supuse unor presiuni intense.

II. CONSTATĂRILE PRINCIPALE PRIVIND MEDIUL DE AFACERI

- **Mediul de afaceri din România înregistrează o deteriorare. România a coborât nouă trepte în raportul Băncii Mondiale**

Doing Business 2018

, ajungând pe locul 45 (Banca Mondială, 2017a), în timp ce

în Raportul privind competitivitatea globală a coborât de pe locul 62 pe locul 68

(Forumul Economic Mondial, 2017). Rezultatele sunt în continuare deosebit de slabe în materie de guvernare, calificare a forței de muncă, infrastructură, sănătate și educație. În acest context, tot mai multe societăți se așteaptă mai degrabă la o reducere a activității investiționale decât la o extindere a acesteia în viitorul apropiat (Banca Europeană de Investiții, 2017).

- În ciuda legislației comune și a recomandărilor formulate de Oficiul Național al Registrului Comerțului din România, în special în ceea ce privește demararea unei afaceri, **racordare a permanentă la electricitate și executarea contractelor, performanțele orașelor din România sunt destul de inegale**

. Executarea unui contract durează 15 luni în Timișoara și 23 de luni în Brașov. Timpul necesar pentru pornirea unei afaceri variază

între 12 zile

în București și în Oradea și

25 de zile

în Craiova. Racordarea la energie electrică durează

173 de zile

în Iași și 209 zile în Constanța.

- **Legislația și procedurile în materie de insolvență sunt în continuare complexe.** În ciuda reformei din 2014 a cadrului privind insolvența și deși, în majoritatea lor, cazurile pot fi soluționate în cadrul procedurii simplificate în termen de mai puțin de un an, indicatorul „durata de rezolvare a cazurilor de insolvență” a rămas stabil din 2008 până în prezent, fiind, la 3,3 ani, una dintre cele mai îndelungate durate din UE.

- **IMM-urile se bazează într-o măsură importantă pe finanțarea din partea băncilor, care a rămas lentă.** Aproape jumătate din fondurile primite de IMM-uri au fost obținute prin linii de credit și împrumuturi bancare în trimestrele 2 și 3 din 2017. După ce în cursul anilor 2015-2016 au scăzut semnificativ, la sub 2 %, **în 2017 ratele de respingere a creditelor au crescut până la 18 %**,

un nivel care nu mai fusese atins din 2009. În plus, 10 % din IMM-uri au indicat că nu au primit în totalitate împrumutul solicitat (BCE, 2017). Dintre societățile nefinanciare, în special microîntreprinderile și IMM-urile înregistrează în continuare un nivel ridicat al creditelor neperformante (BNR, 2017).

- **Sunt necesare măsuri suplimentare pentru a încuraja inițiativele antreprenoriale ale IMM-urilor.** IMM-urile din România ar avea de câștigat de pe urma unei **capitalizări mai importante**, a si

mplificării cadrului în materie de insolvență și a mobilizării unor surse private suplimentare de finanțare, susținute de instrumentele financiare ale UE

. Se estimează că o inițiativă semnată cu România de Comisie și de Banca Europeană de Investiții va genera aproximativ 500 de milioane EUR sub formă de **noi împrumuturi acordate IMM-urilor în condiții favorabile.**

- **Pentru întreprinderile nou-înființate, având în vedere ecosistemul tot mai dinamic în care își desfășoară activitatea, extinderea rămâne o provocare.** În ciuda sporirii sprijinului public prin programul „Start-up Nation”, extinderea societăților existente este stânjenită de lipsa unei legislații clare, de sarcina administrativă, de lipsa personalului calificat și de nivelul scăzut de inovare. Procentul întreprinderilor din România cu un ritm accelerat de creștere este printre cele mai scăzute din UE. Întreprinzătorii care și-au înființat o societate nu au acces la mentorat în afaceri, iar programele școlare nu sunt aliniate la nevoile viitorilor antreprenori.

- **Mediul de afaceri în ansamblul său prezintă provocări care afectează investițiile.** Printre provocări se numără **nesiguranța politică susținută și imprevizibilitatea** politicilor noi.

Principalele bariere în calea investițiilor și acțiuni prioritare în curs de desfășurare:

1. Deși cheltuielile cu investițiile publice sunt relativ ridicate, **calitatea slabă a infrastructurii frânează investițiile**

.
Dezvoltarea unei infrastructuri de calitate este frânată de:

2. absorbția comparativ scăzută a fondurilor UE;
3. ineficiențele rămase în pregătirea proiectelor, stabilirea priorităților și punerea în aplicare a proiectelor și
4. eficiența limitată și recenta deteriorare a legislației privind guvernanța corporativă aplicabilă companiilor de stat. Adoptarea Master Planului General de Transport al României în 2016 a reprezentat un pas important în direcția îmbunătățirii investițiilor strategice în infrastructurile rutiere, însă până în prezent progresele sunt lente.

- **Oferta inadecvată de forță de muncă afectează investițiile.** Emigrarea forței de muncă și deficitul de forță de muncă persistente, lipsa de personal calificat și necorelarea competențelor, inovarea redusă în mediul de afaceri, lipsa competențelor digitale de bază a unei mari părți a forței de muncă duc la reducerea ofertei de lucrători calificați, ceea ce afectează deciziile de investiții.

- **Guvernanța slabă și ineficiența administrației publice** continuă să afecteze mediul de afaceri. Este posibil ca investițiile să fie frânate prin **menținerea sarcinii administrative și de reglementare, a ineficiențelor din administrația publică și din achizițiile publice, a lipsei de previzibilitate a legislației și a lipsei consultării în timp util și eficiente a părților interesate**

III. POZIȚIA CNIPMMR PRIVIND RAPORTUL DE ȚARĂ DIN 2018

CNIPMMR susține pe deplin direcțiile prioritare evidențiate de Comisia Europeană, care solicită statelor membre adoptarea de reforme care să asigure:

- **creșterea productivității;**
- **creșterea economică;**
- **îmbunătățirea mediului de afaceri;**
- **eliminarea obstacolelor din calea investițiilor și**
- **favorizarea inovării.**

Având în vedere că în aprilie statele membre vor prezenta programele naționale de reformă și că în luna mai Comisia va emite recomandările sale pentru 2018 specifice țărilor, pe baza analizelor din rapoartele țărilor semestriale, **CNIPMMR susține necesitatea următoarelor măsuri de țară prioritare:**

- **asigurarea unui cadru legal stabil, predictibil** (*“investițiile private sunt afectate de persistența incertitudinii juridice”*) **și de calitate**

(*“Procesul de consultare publică, planificarea strategică și bugetară, precum și utilizarea evaluărilor impactului normativ se mențin la un nivel redus”*);

- **cresterea investitiilor publice** (astfel cum evidențiază Raportul de țară „*Firmele*

consideră investițiile în infrastructură o prioritate majoră pentru cheltuielile publice”
);

- **prioritate pe aspectele calitative ale investițiilor** (deoarece astfel cum evidențiază Raportul de țară „calitatea investițiilor publice este marcată în continuare de deficiențe de gestionare, de schimbări frecvente ale priorităților și de dificultăți în ceea ce privește absorbția fondurilor UE, iar investițiile private sunt afectate de persistența incertitudinii juridice și a birocrăției”
);

- **reforme care să mărească potențialul economiei și care să asigure o creștere sustenabilă** (deoarece „consumul privat a reprezentat cea mai importantă componentă a creșterii economice puternice din ultimii ani”
);

- **lansarea unor proiecte ample de investitii, care sa rezolve problema infrastructurii insuficiente sau de calitate scăzută**

, ce reprezintă unul dintre factorii cei mai problematici pentru dezvoltarea unei afaceri în România, constituind o barieră în calea schimburilor comerciale și a dezvoltării economice;

- **masuri pentru o buna utilizare a fondurilor UE și a altor tipuri de sprijin financiar disponibile,** creșterea gradului de absorbție, simplificarea birocratiei în domeniu și a eliminarea blocajelor sistemice;

- **măsuri active pentru rezolvarea problemelor importante privind deficitul de forță de muncă cu o calificare/competențe corespunzătoare cererii pieței muncii** (deoarece “oferta de forță de muncă nu ține pasul cu nevoile în continuă schimbare ale economiei. România se confruntă cu probleme demografice. Populația este în scădere de aproape trei decenii și se preconizează că această tendință va continua în viitorul apropiat... Continuarea migrației reprezintă o provocare suplimentară”
);

- **corelarea învățământului cu cerințele de pe piața forței de muncă** (deoarece “Capitalul I uman nu pare să fie suficient adaptat nevoilor unei piețe a muncii competitive”
);

- **măsuri specifice pentru dezvoltarea sectorului IMM** (“Sunt necesare măsuri suplimentare pentru a încuraja inițiativele antreprenoriale ale IMM-urilor. IMM-urile din România ar avea de câștigat de pe urma unei capitalizări mai importante, a simplificării cadrului în materie de insolvență și a mobilizării unor surse private suplimentare de finanțare, susținute de instrumentele financiare ale UE”);

- **simplificarea procedurilor administrative si generalizarea serviciilor de e-Guvernare pentru intreprinderi** (“Procedurile administrative împovărătoare pentru firme, progresele lente în ceea ce privește furnizarea soluțiilor de e-guvernare, complexitatea procedurilor de insolabilitate și modificările frecvente în materie de reglementare, cu o utilizare limitată a procedurilor de evaluare a impactului și de consultare afectează mediul de afaceri”);

- **adoptarea de masuri pentru reducerea diferențelor de dezvoltare între zonele**

urbane și rurale, care sunt semnificative și care limitează dezvoltarea socioeconomică a zonelor rurale (prin dezvoltarea infrastructurii de transport, susținerea prin finanțări și facilități fiscale a colectării, valorificării și promovării produselor agricole și meșteșugărești, inclusiv tradiționale, din comunitățile rurale, etc.);

- **masuri pentru asigurarea creșterii accesului la finanțare pentru IMM-uri** (*“IMM-urile se bazează într-o măsură importantă pe finanțarea din partea băncilor, care a rămas lentă”*);

- **definirea criteriilor obiective pentru stabilirea salariului minim** (deoarece, astfel cum evidențiază Raportul de țară, “

În 2017 nu s-au înregistrat progrese”

);

- **asigurarea unui dialog social calitativ și creșterea transparenței decizionale,** deoarece:

“Implicarea partenerilor sociali în procesul de elaborare a politicilor este foarte limitat. Au fost instituite structuri instituționale de dialog social ..., dar ele sunt utilizate de către guvern mai ales pentru a furniza informații cu privire la inițiativele planificate, fără să existe un proces solid de implicare și cooperare (Eurofound, 2018). Opiniile partenerilor sociali cu privire la procesul de elaborare a politicilor sunt adesea ignorate de guvern, chiar și atunci când acestea converg, cum a fost cazul recente reforme fiscale și a inițiativei de trecere a contribuțiilor sociale de la angajatori la angajați”.

**** -- Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România**